

Austatud lugeja!

Allpoololev kirjutis on minu kui uue justiitsministri lühike sissejuhatus sellele, millised on Justiitsministeeriumi lähiaastate suunad. Minu hinnangul peaks õigusloome põhinema eeskätt eelneval analüüsil ning seadused sündima osapoolte ja huvigruppide kaasamisega. Samuti soovin kohtumenetluse kestvust lühendada ning pean vajalikuks riigilõive alandada.

Märksõnad neljaks aastaks

Justiitsministeeriumi järgmise nelja aasta esimeste märksõnadena võib nimetada kaasamist ja õigusrahu. Need kaks märksõna annavad tooni järgnevaiks perioodiks ja vastavad küsimusele, kuidas me seda teeme, mida iganes me teeme.

Ilmselt nõustub iga jurist, et tormilise õigusloome ajad on Eestis selja taha jäänud ning nüüd ootavad nii üldsus kui ka õiguspraktikud õigusrahu. Oleme pärast iseseisvuse taastamist ja hiljem ka majanduskriisi ajal loonud õigusakte väga intensiivselt ning ühiskonnaelu valdkonnad on õiguslikult üsna adekvaatselt kaetud. Nii on kätte jõudnud aeg, mil saame rohkem aega pühendada analüüsile ja arutelule kõige selle üle, mis eelneb ja ka järgneb seadusloomele, see tähendab muu hulgas näiteks kaasamist ja seaduste mõju uurimist.

Sellega on juba ka algust tehtud. Eelmine riigikogu võttis vastu õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018, kus kohustatakse õigusloomes kaasamisele rõhku panema ja on ette nähtud ka konkreetseid sammud. Võime päris kindlad olla, et kaasamine aitab kindlustada seadusloome kvaliteeti ja hoida ära ka hilisemaid tõlgendusprobleeme ning asjatuid vaidlusi.

Kuid sama tähtis kui kaasamine ise on see, et kaasatus oleks läbipaistev. On loomulik, et kui arutatakse mõnd õigusakti, on ettevõtjate ja teiste huvirühmade huvid ja ootused teada ka avalikkusele. Pean silmas vajadust luua lobitegevuse reeglistik või korrastada seda valdkonda muul moel. Võib-olla pole vaja eraldi seadust lobitegevuse regulatsiooniks, vaid piisab näiteks kaubandus-tööstuskoja eestvedamisel loodavast heast tavast. Tähtis on, et kui ettevõtja või kodanikuühendus või ükskõik kes tahab ühtaegu kaitsta oma huve seadusloomes ja samal ajal sellest sõltumatult toetada ka mõnd maailmavaadet, oleksid tema huvid avalikud ja arusaadavad.

Sada päeva ja riigilõivud

Justiitsvaldkonna üks tähtsamaid eesmärke on saja päeva tähtaeg kohtumenetluses, mis sai sätestatud ka koalitsioonileppes. Nagu teate, on menetlusseadustike muudatustega astunud hiljuti õige mitu sammu, mis kiirendavad kohtumenetlust. Peale selle valmistab Justiitsministeerium ette tsiviilkohtumenetluse seadustiku muudatusi, mis on tuntud menetlusökoonomia eelnõuna. See kõrvaldab tõsised menetluslikud takistused ja annab kohtule rohkem võimalusi menetlus lihtsalt läbida.

Kavas on luua kohtute kompetentsikeskused. Teatavad kohtuasjad tuleb koondada keskustesse, kus töötavad spetsialiseerunud kohtunikud ja kvalifitseeritud ametnikkond. Näiteks on esimesena kavas koondada justiitshaldusasjad 2014. aastaks Tartu halduskohtusse.

Pea arukaks ka menetlusseadustikke perioodiliselt – näiteks iga kolme aasta järel – üle vaadata ja analüüsida, kas ja kuidas saaks menetlusi tõhustada, lihtsustada või mõnd nõuet hoopis karmistada. Seda peab tegema eluliste probleemide ja kohtupraktika analüüsi alusel.

Menetlusökoonomia eelnõu raames korrastame riigilõivumäärasid ja lõivustamise süsteemi. Nii muutub kohtusse pöördumine kaalutletumaks ja kaetaks kulud, mis kohtule asja menetlemisega tekivad. Eelnõu eesmärk ongi saavutada tasakaal kohtusse pöördumise põhiõiguse ja menetlusökoonomia vahel.

See oli enam kui napp sissevaade justiitsvaldkonna lähiaastate plaanidesse. Nagu alguses öeldud, seame kaaluka rõhu kaasamisele, nii et küllap kohtume mõnegi Juridica lugejaga juba töölaua ääres, kõigiga aga kindlasti avalikul arutelul.

Kristen Michal
Justiitsminister